

מבשר טוב

סעודה ג'

פרשת בשלה - שבת יארצייט

תשע"ז

א

בפסוק "ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקוד יפקוד אלקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם".

ובמדרש רבה איתא [שמו"ר כ יט] איתא: עליו הכתוב אומר: חכם לב יקח מצוות כו' (משלי י ח), שכל ישראל היו עוסקים בכסף וזהב, ומשה היה עוסק בעצמות יוסף כו'. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: עליך נתקיים חכם לב יקח מצוות".

ואא"ז בסה"ק תולדות אדם תמה על דברי המדרש דמדוע נחשב דוקא משה רבינו ע"ה לחכם לב יקח מצוות שהרי כל ישראל היו מצווים ועומדים ליקח הביזה וכסף וזהב מאת המצרים כמאמר הכתוב דבר נא באזני העם וישאלו איש מרעהו כלי כסף וכלי זהב וכו' וכידוע שכל זה משום הבטחת השי"ת לאברהם אבינו ע"ה שהבטיחו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול וא"כ נמצא דמה שהיו בני ישראל עוסקים באותה שעה בלקיחת הכלי כסף וזהב כל זה היה מצוה מהשי"ת וא"כ מדוע דוקא משה שנתעסק בארוננו של יוסף נחשב לחכם לב יקח מצוות, וזל"ק: וקשה על זה, הלא העסק של ישראל בכסף וזהב היה גם כן מצוה מהשם יתברך, כדכתיב (שמות יא ב): "דבר נא באזני העם כו'", ומה לו המצוה הזאת או המצוה של עצמות יוסף ע"כ.

ב

עוד יש להבין דהנה מצינו שגם יעקב אבינו ע"ה וגם יוסף הצדיק בקשו שיקחו אותם לאחר פטירתם מהאי עלמא לארץ ישראל לקבורתם במקום קדוש, ואולם מצינו כמה חילוקים בזה והאחד דיעקב אבינו ע"ה ביקש שיקחוהו מיד אחר פטירתו לארץ קבורת אבותיו ולא ישאירוהו במצרים כלל, וכן עשו שלאחר שבעים יום לחניטתו מיד נטלוהו יוסף וכל אחיו וקברוהו בכבוד גדול במערת המכפלה, ואילו יוסף הצדיק ביקש שיעלוהו רק כאשר יפקוד אלקים אתכם אז והעליתם את עצמותי מזה אתכם, ואכן בפטירתו נאמר "וישם בארון במצרים" ודוקא כעת בעת שעלו בני ישראל אז נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, והעלוהו יחד עם כל בני ישראל לארץ ישראל, והדבר צ"ב מדוע לא ביקש יוסף שיעלוהו מיד לקבורה בארץ ישראל כמו יעקב אביו שהעלוהו מיד.

ועוד יש לדקדק בלשון הפסוקים דבבקשת יעקב אבינו ע"ה נאמר "ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם וכו'" ואילו אצל יוסף נאמר לשון עצמותי כמו שאמר בסוף פרשת ויחי "והעליתם את עצמותי מזה", וכן בפרשה דידן "והעליתם את עצמותי מזה אתכם" ונמצא שדיבר דוקא על ענין עצמות יוסף והדבר צ"ב מדוע נשתנה כאן הלשון שנאמר דוקא על "עצמות יוסף".

עוד דקדק בתולדות אדם על מה שנאמר הלשון בפסוק "חכם לב יקח מצוות" "ולכאורה אין מקום מה שתארו הכתוב למשה חכם עבור זה שעסק בעצמות יוסף, והיה לו לתארו בשם 'צדיק', ומה ענין חכמה לכאן" ע"כ.

וכתב לבאר בענין חכמתו של משה רבינו ע"ה בזה וזל"ק: "דהנה ישראל לא רצו לעסוק בעצמות יוסף, והניחו הדבר למשה, מטעם הנ"ל דאמר בגמרא "הניחו לו, כבודו בגדולים". אולם משה רבינו עליו השלום היה עניו מאוד מכל האדם, ואם הוא יעסוק בעצמו, וישראל לא יעסקו, יהיה ניכר לעין כל שהוא גדול מכל ישראל מחמת זה, ולא היה רצונו בזה מגודל ענוותנותו. ולכך התחכם, והמתין מלעסוק בעצמות יוסף, עד לשעה שיעסקו ישראל בביזה, ובאותו זמן היה הוא עוסק בעצמות יוסף, למען לא יהיה ניכר הדבר כל כך שהוא גדול מכל ישראל, אלא יאמרו שהמה רוצים לעסוק בביזה. ולפי זה ניחא מה שאמרו בגמרא: "דכל העם מיעסקי בביזה", אין זה גנאי לישראל, ח"ו אלא שבח למשה, להראות ענוותנותו".

א

"ולפי זה גם כן ניחא מה שתארו למשה בשם חכם ולא 'צדיק', שלא רצה לעסוק בביזה רק בעצמות יוסף, אלא עבור שהתחכם והמתין מלעסוק בעצמות יוסף, עד אותו זמן שישראל יעסקו בביזה, ואז יעסוק הוא בעצמות יוסף, כדי שלא יהיה ניכר לעין כל שהוא גדול מכל ישראל, מכח גודל ענוותנותו של משה רבינו עליו השלום, לזאת מהראוי לתוארו בשם חכם, מפני זה כי התחכם לעשות כל הנ"ל בחכמה ובתבונה" עכל"ק.

ג

ונראה ביאור הדברים דהנה יסוד המצוה היא צריך שתהא בלב שלם ובפרט ענין מצוות העלאת ארונו של יוסף היה צריך שיהא נעשה בלב שלם ובלא פניות כלל והיה צריך לזה יגיעה גדולה, ולא כל אחד ראוי לכך והיה צריך שיהא נעשה לשם שמים בתכלית וללא נגיעה כלל וכמו שיתבאר ענין עצמות יוסף, ומשה רבינו ע"ה זכה לזה שיהא עוסק במצוה זו לשם שמים בלבד ובלא שום רצון אחר ועל כן זכה שנאמר עליו "חכם לב יקח מצוות" והיינו דהיה בבחינת חכם לב שכל כולו וכל ליבו היה לשמים בלבד.

וביאור הדברים מה שיוסף הצדיק ביקש להשאר עם בני ישראל בארץ מצרים כל עת היותם שם, ולא כיעקב אבינו ע"ה שהעלוהו מיד, הוא משום דכאשר יוסף הצדיק נתגדל במצרים שהיתה ערות הארץ ועברו עליו שם נסיונות רבים ועצומים, כאשר מתחילה נטפלה אליו אשת פוטיפר בנסותה לפתותו לדבר עבירה ועמד בנסיין העצום.

ומיד כאשר עמד בנסיינו נפל לבית האסורים בבור תחתיות וידוע דבית הסוהר בזמננו היה מקום שפל עד מאד בכל העניינים וצרות רבות עברו על יוסף הצדיק וכל זאת בלא שחטא במאומה וכמו שאמר לשר המשקים: "כי גנוב גונבתי מארץ העברים וגם פא לא עשיתי מאומה כי שמו אותי בבור", וסבל שם בבור השבי רבות בשנים בלא עול בכפיו, ועוד לסוף עשר שנים היה צריך להשאר עוד שנתים ימים משום שבקש משר המשקים שיזכרהו, והיה צריך לסבול מאד עד שיצא למלוך.

ואולם יוסף הצדיק עמד בצדקו כל אותם השנים כמו שכתב א"ז בתולדות אדם על הפסוק "ויהי שם בבית הסוהר" וזל"ק: "ויקח אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר מקום אשר אסורי המלך אסורים ויהי שם בבית הסוהר. וי"ל לכאורה 'ויהי שם בבית הסוהר' הוא מיותר, כי בודאי היה במקום שנתנוהו. ונוכל לומר, כי הכתוב יגיד בזה צדקתו של יוסף, שהיה כל כך גדול בצדקו, אפילו בעת שהיה במצור ובמצוק מאד, אף על פי כן לא ירד ממדרגתו הראשונה. וזה היא הפירוש ויהי שם, פירוש: שהיה בהווייתו ומדרגתו הראשונה, אפילו כשהיה בבית הסוהר" עכל"ק.

ובודאי מדרגה זו היא נוראת הוד כאשר היה לבדו מופרד ומורחק מאביו אוהבו ומאחיו ומכל משפחתו והיה בעומק הארץ הטמאה ארץ מצרים ערות הארץ ובמצב שפל כל כך, ובכל זאת לא ירד ממדרגתו והיה דבוק בעבודתו ממש כמימים ימימה בלא שום חילוק כלל, ועל זה נאמר ויהי שם בבית הסוהר היינו שעמד בצדקו ובגדולתו בכל המצבים השפלים ביותר.

ד

והנה לאחר מכן כאשר יצא בדרך מופלאה מבית האסורים ונעשה מלך במצרים איתא בחז"ל "מבית האסורים יצא למלוך" ואיתא בספרים הקדושים הפירוש: דדוקא מבית האסורים יצא למלוך והיינו דרק משום שעמד בצדקו ולא נפל ממדרגתו בכל אותם השנים הקשים על ידי זה זכה לכח המלוכה ולמשול בכל העולם ולהשפיע כל אותו השפע הגדול שהשפיע במצרים ולכל משפחתו ולכל ישראל כמבואר במקראי קודש, וכל זה דוקא משום שהחזיק מעמד בכל המצבים ולא נפל ברוחו מעולם ואף כשהיה בשפל המצב ובתחתית המדרגה וכמו שנתבאר.

והנה יוסף הצדיק בידעו כי ישראל צריכים לעבור את גלות מצרים הנוראה והם צריכים ליפול לעומק מ"ט שערי טומאה רח"ל ויעברו ייסורים רבים ונוראים במשך שנות גלותם במצרים בעבודת פרך ובשאר הצרות הגדולות אשר עברו שם כל אותם השנים, ורצה להכניסם וליתן להם כח שיוכלו לסבול הכל ולהשאר בקדושתם ולמען לא יטמעו ח"ו במצרים ובטומאתם הגדולה.

לכן ביקש להשאיר את ארונו במצרים דוקא היינו משום שבכח הצדיק להשפיע לבני ישראל את כחו הגדול אשר עבד בחייו הקדושים וכדאיתא בגמרא [חולין ז:]: "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן" ובזוהר הקדוש איתא [שמות טז ב]: "אמר ליה, ואתון ידעין בצערא דחיי, אמר ליה, שרי קברי, אי לאו בעותא דילן על חיי, לא יתקיימון פלגות יומא" ע"כ, ונמצא דכל כחם של בני ישראל להחזיק מעמד בצרתם ובגלותם הוא דוקא בזכות הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה.

והנה בני ישראל עצמם היו צריכים לעבור את אותם הנסיונות שעבר יוסף הצדיק ע"ה, שנפלו בתוך כל המ"ט שערי טומאה בארץ מצרים ערות הארץ, וסבלו ייסורים גדולים ואח"כ משם יצאו למלוך דהיינו שיצאו ממצרים

והגיעו עד למתן תורה שאמר להם השי"ת ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכל זה היה דוקא משום שסבלו במצרים ועברו את כל הגלות הקשה והחזיקו מעמד בכל המצבים דוקא עי"ז זכו לכל אותה הגדולה של אחר כך וכל זה היה בזכותו וכחו של יוסף הצדיק שהמשיך בעבורם את אלו הכחות דקדושה להחזיק מעמד בכל העניינים, וכמו שנתבאר שדוקא מבית האסורים יצא למלוך.

וכח גדול זה רצה להשפיע יוסף הצדיק לבני ישראל לדורותם ובכל גלותם במצרים ובשאר הגלויות ועל כן אמר להשאיר את ארונו במצרים דוקא בכל זמן גלותם ורק לאחר מכן הוציאוהו יחד עמהם וזה כדי להשפיע עליהם הכחות להחזיק מעמד בכל המצבים הקשים.

וסיבת הדברים שלא היו יכולים להגיע אל דרגות הקדושה העצומה שזכו להם במתן תורה, כי אם דוקא על ידי הייסורים והצרות שעברו במצרים הוא משום דידוע שכדי לקבל דברי תורה ושישפיעו על האדם מוכרח האדם שיהא בשפלות ובענוה גדולה וכדאיתא בגמרא תענית [ז.]: "רבי חנינא בר אידי למה נמשלו דברי תורה למים דכתיב הוי כל צמא לכו למים לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה עליו" ע"כ.

ואמנם בכדי שיזכו ישראל לבוא לקבלת התורה מתוך ענוה ושפלות רוח היו צריכים לעבור כל אותם הייסורים והרדיפות במצרים אשר הביאום לענוה ושפלות, והכירו היטב כי לא בכחם ובעוצם ידם זוכים הם לכל החיל הזה אלא בחסד השי"ת והיו ענוים ושפלים ולכך זכו לכל הכבוד הגדול הזה.

ובאמת אף זה היה מכחו הגדול של יוסף הצדיק אשר היה עניו וסבלן גדול כאשר סבל במצרים כל אותם השנים כמו שנתבאר ואפ"ה לא נתרעם אלא קיבל כל ייסוריו באהבה וכאשר באו אחיו אשר מכרוהו מצרימה לא נטר להם כלל אלא אמר "והאלקים חשבה לטובה", וכל זה היה על ידי שקיבל ייסורים באהבה ולא נתרעם על מידותיו יתברך וכמו שנתבאר דאף בעומק בור התחתיות היה באותה אמונה גדולה כמו כאילו היה אצל אביו, ועי"ז זכה לגדולה זו ובזה לזכות ולהכין את כל בני ישראל לכל המצבים הקשים שהיו צריכים לעבור.

ה

והנה משה רבינו עליו השלום בבואו ליקח עצמות יוסף עמו היתה עיקר עבודתו ליקח את עצמותו של יוסף והיינו את כל כח עבודתו של יוסף הצדיק שהשריש בקרב בני ישראל לקח עמו.

וכאשר מצינו שבאמת משה רעיא מהימנא היה צריך ג"כ לעבור כל הנסיונות והרדיפות כאשר מסר נפשו בעבור בני ישראל עד כדי מסירות נפש שאין לתאר שהרי מצינו בחטא העגל שאמר אל השי"ת [שמות לב לב]: "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" ואיתא בספרים הקדושים דבאמירה זו מסר נפשו משה רבינו ע"ה לגמרי ואפילו את נשמתו ואפילו חלקו בעולם הבא וברצון גמור וויתר על כל חלקו בתורה הקדושה שלא יהא נזכר שמו לגמרי וימחה חלקו ח"ו כאילו לא היה בעולם כלל וזהו הפירוש "מחני נא מספרך" והסכים שיבטל הוא לגמרי מכל וכל, והעיקר שלא יהא ניזוק שום אדם מישראל ח"ו, וזהו מסירות נפש הכי גדולה בעבור בני ישראל.

וכמו כן היה צריך משה רעיא מהימנא לעבור כל מיני ייסורים ורדיפות מתוך בני ישראל עצמם כמו שאמר "עוד מעט וסקלוני" וכל אלו היה צריך לסבול ולקבל הייסורים באהבה ומכל זה נתגדל משה לדרגתו העצומה שהיה מבחר הברואים וכל זה כמו שנתבאר בתורה הקדושה "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".

ונראה דכחות הגדולים והעצומים האלו קיבל משה רבינו ע"ה מכחו של יוסף הצדיק וכמו שהביא א"ז בתולדות אדם הנ"ל: "כי ידוע שעצמות יוסף היה משורש נשמת משה, כמ"ש האר"י ז"ל" וכמו שנתבאר דלקח משה את עצמות יוסף היינו שלקח עצמותו של יוסף ואת מידותיו ואת סבלנותו לסבול הכל באהבה ולכך זכה למה שזכה.

ומעתה יתבאר היטב דברי המדרש שאמר השי"ת על משה רבינו ע"ה "חכם לב יקח מצות" והיינו שהיה מעשה זה של לקיחת עצמות יוסף היינו שלקח את עצמותו של יוסף כמו שנתבאר ולזה היה מוכרח שתהא העבודה הזו בשלימות הלב לגמרי בלא פניות וכל כולו לשם שמים בלבד ולכך נקרא "חכם לב", ועי"ז זכה לעצמותו של יוסף וכמו שנתבאר.

וממשיך א"ז בתולדות אדם: "ודרך הצדיק קודם הסתלקותו, לצוות ליוצאי חלציו, או להאנשים הדבקים אצלו, שיתקנו מה שרצה לפעול בזה העולם, (עי"ל דף יז). לזה ציוה יוסף קודם הסתלקותו: והעליתם את עצמותי מזה אתכם, היינו: עצמותי וכוונתי בדבר מידתי, להשפיע מהשפיעתי רק לעושי רצון השם יתברך, ולתקן מה שנתקלקלו בידי מצרים. וזהו כוונת מזה אתכם" עכ"ל"ק.

ונמצא דרך הצדיקים שמה שהתחילו לפעול בחייהם בקודש בהאי עלמא יש להם השתוקקות גדול שימשיכו מעשיהם ופועלם ודרך קדשם כל תלמידיהם והקשורים באילנא דחיי למען ייטב להם בזה ובבא וזה היה כוונתו של יוסף הצדיק "והעליתם את עצמותי מזה אתכם" היינו שתמשיכו את העצמות שלי בתוכם כדי שיימשך דרך השי"ת בעולם על ידי בני ישראל.

1

וכן בכל דור ודור מעמיד השי"ת הצדיקים הגדולים אשר באו להדריך ולהאיר לבני ישראל בכל דור ודור מה שצריך לתקן באותו הדור ולהחזיק מעמד בכל המצבים הקשים אשר עוברים בני ישראל בדורות הללו של עקבתא דמשיחא והנה כ"ק אמו"ר זי"ע אשר בשבוע זה חל יומא דהילולא קדישא דיליה, בודאי האיר לארץ ולדרים לא רק לדורו אלא השאיר את כחו ועצמותו אף לדורות הבאים אחריו למען חיותנו כיום הזה.

וידוע דעיקר עבודתו של אמו"ר זי"ע ידע אשר דורות אלו עיקר הנסיונות הם בעניני קדושה ובעניני מידות, ועל כן היה משפיע ומזהיר ביותר על עניני קדושה ולשמור את הברית קודש בכל עוז ובמסירות נפש כאשר היה מזהיר ועולה בכל עת, וכמו כן הזהיר רבות מאד על עניני מידות שבין אדם לחבירו אשר זה עיקר העבודה בדורות השפלים הללו אשר כדאיתא בחז"ל דבעקבתא דמשיחא חוצפה יסגי וזה הגורם לכל הפגמים בענינים הללו הנזכרים, ולזה השאיר את כחו ועצמותו כמו שנתבאר.

ואיתא בסה"ק נועם אלימלך בפרשה דידן וזל"ק: "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו להיות שכל מי שעובד עבודתו לשמים וכוונתו לטוב כל ימי השבוע בכל מה שעוסק או לומד אז בהיר הוא בשחקים ביום בא יום הששי נתלה בקרבו אז הבהירות של יום השבת הבא אף שלא עשה עדיין הכנת יום רק המעשה של ימי החול ברכו וקדשו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו להרגיש את יום השבת קודש מיד בהתקרבו ביום הששי בבוקר ונמצא זה הדבר סימן טוב על ימי החול ההוא אם היו בקדושה ואם היתה עשייתו נוח לשמים ונוח לבריות כשבא בוקר יום הששי מרגיש קדושת שבת טרם בואו וזהו והיה ביום הששי והכינו פירוש כשיהיה לכם ביום הששי הכנה דרבה אצלכם בפנימיות. את אשר יביאו פירוש קודם שתכינו צורכי השבת יהיה לכם הכנה עצמיות זה הוא סימן. והיה משנה על אשר ילקטו יום יום פירוש שתדע נכון שכל ימי החול היה לכם משנה פירוש תורה פירוש עסקיכם מסתמא היה כתורה עצמה כיון שאתם במדרגה זו הקדושה וק"ל" עכל"ק.

ומבואר מדבריו הקדושים דבכדי שירגיש האדם את קדושת השב"ק צריך שתהא עבודתו בבחינת נוח לשמים ונוח לבריות והיינו דלא סגי שיהא בקדושה להשי"ת אלא צריך אף שיהא בעל מידות תרומיות בבחינת נוח לבריות.

וענין "נוח" לא סגי בכך שיהא מקיים המצוות וכדומה אלא זהו ענין אחר לגמרי שהוא בנעימות וזה שייך בין לשמים ובין לבריות שצריך שתהא עבודתו בבחינת נעימות וברצון ובשמחה שתהא עבודתו בבחינת "נוח לשמים" וזהו עבודה גדולה, וכן צריך שיהא "נוח לבריות" וזהו עבודת המידות שיהא שלם במידותיו ובעניויות גדולה.

ועל ידי זה זוכה שיהא בבחינת "נוח לשמים ונוח לבריות", ואזה יזכה להרגיש קדושת השבת קודש עוד ביום השישי, וזה מרמז ג"כ לבחינה של "יום שכולו שבת" שיכול לזכות כבר עתה בעקבתא דמשיחא ביום השישי להקדושה ולהבחינה של קדושת יום שכולו שבת של לעתיד לבוא.

ונמצא דעלינו להתחזק ולתקן דרכינו בדברים הללו שמסר נפשו עליהם בחיי חיותו אותו צדיק הן בעניני קדושה ושמירת הברית קודש וכן בעבודת המידות בין אדם לחבירו שיהא בבחינת "נוח לשמים ונוח לבריות" ובפרט בימים הקדושים הללו של ימי השובבי"ם המסוגלים לשנות את נפש האדם לטוב באלו הדברים האמורים.

ועל ידי זה זוכין להתדבק בעצמותם של הצדיקים ובעבודתם שעבדו בקודש בחייהם וממשיכים הם אף לאחר פטירתם וכמו שנתבאר דגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

יעזור השי"ת שנזכה להידבק בצדיקים ובדרכיהם הקדושים ולהחזיק מעמד בכל המצבים ובכל הענינים ולהתקדש ולהיטהר ולזכך מידותינו לטובה ובזכות זאת נזכה במהרה ליום שכולו שבת ונזכה לביעור הרע מהעולם בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

להצטרפות לרשימת התפוצה שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com